

EDINOST

Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, ob 5 zjutraj, ob ponedeljkih ob 8 dopoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Val dopisni naj se pošilja uredništvu lista. Nefrankirana pisma se na sprejemajo in rokopi si ne vračajo.

Uredništvo in odgovorni urednik: Stjepan Godina. Lastnik konsorcijska družba „Edinost“. Tisk tiskarne „Edinost“, vpisane zadruge z omejenim poročilom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20. Telefon uredništva in uprave št. 11-97.

Naročnina znaša: Za celo leto K 24—
za pol leta 12—
za tri mesece 6—
Za nedeljsko izdajo za celo leto 5-20
za pol leta 2-60

Posamezne številke „Edinosti“ se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglasi se računajo na milimetre v širokosti ene kolono. Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vin. Osmirnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov mm po 20 vin.

Oglasi v tekstu lista do pet vrst K 5—
vsaka nadaljna vrsta 2—
Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev.

Oglase sprejema inšerati oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu. Uprava in inšerati oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštneinšerati račun št. 841.652.

Dva slučaja kolere na Kranjskem. - Hudi boji med Nemci in Japonci na Daljnem Vzhodu

Z nemško-japonskega bojišča.

BERLIN, 3. (Kor.) Če se preštudira vsa dosedaj, deloma iz angleških virov obstoječa poročila o napadu na Tsingtau, se razvidi sledeča slika:

Združene japonske in angleške čete so dospole dne 29. septembra po neznatnih bojih s sprednjimi nemškimi četami, do reke Litsun. Tu so sovražnikovo desno krilo iz notranjega zaliva obstreljevale tri nemške ladje, dokler niso posegli vmes japonski letalci. Eno letalo je bilo poškodovano.

Skupna izguba sovražnika je znašala 150 mrtvih. Izgube Nemcev niso znane.

Tekom boja je nemška četa imenitno podpirala neka nemška topničarka. Japonci so sicer topničarko napadli, ki pa je ostala, kakor se zdi, nepoškodovana.

Dne 28. septembra, ko je bil Tsingtau na suhem že popolnoma obkrojen, je ena divizija japonskih linijskih ladij obstreljevala dve nemški obrežni bateriji, ki ste krepko odgovarjali. Rezultat je neznan.

Dne 29. septembra je zavezniška armada začela napadati spredaj nemške pozicije, štiril milje od nemške glavne utrdbe in linije. Na ta napad so odgovarjali Nemci z vsemi svojimi močmi.

Kolera v Avstriji.

DUNAJ 3. (Kor.) Zdravstveni oddelek ministrstva za notranje zadeve poroča: Dne 3. oktobra je bil konstatiran po en slučaj azijske kolere v Litiji in Idriji na Kranjskem, dalje en slučaj v Brodci na Moravskem in en slučaj v Bjeleah v Šleziji. V Brodci gre za nekega sorodnika nekega s severnega bojišča došlega vojaka, pri katerem pa kljub pojavom boleznih dosedaj kolere bakterijološkim potom niso mogli dognati, v vseh ostalih slučajih pa gre za osebe, ki so došle iz Galicije.

Dalje sta bila bakterijološkim potom dne 3. oktobra dognana dva slučaja kolere v Gribovu v Galiciji. Oba bolnika sta vojaka.

Z nemško-francoskega bojišča.

BERLIN, 3. (Kor.) Velevažen dogodek pred osvojitvijo zapiralnega forta Camp de Romains, je bil uničenje železniške proge med Verdunom in St. Michielom, po kateri so Francozi neprestano dovajali municijska ojačanja iz Verduna.

To drzno dejanje je izvršilo 24 pionirjev z dvema oficirjema, ki si jim je povračilo priti skozi sovražne straže zapadno od reke Moze, preplavali so široko reko in potem razstrelili železniški nasip. Razdrli so tudi podzemsko brzojavno napeljavno med Verdunom in St. Michielom.

Vsi, ki so se vrnili, so dobili železni križec.

LONDON 3. (Kor.) »Daily Telegraph« poroča iz Pariza: Bombardiranje Reimsa traja že 9 dni. Skoro vsi prebivalci so že zapustili mesto. Zadnje dni so morali prebiti po kletih.

»Exauch Telegraph« poroča iz Haaga: Ko so padle prve granate v Antwerpen, je nastala panika. Kralj je prišel na balkon grada in opominjal prebivalstvo, bal ostane mirno in sledeč njegovemu zgledu počaka, kaj se zgodi.

KRISTIJANIJA 3. (Kor.) Vojaški so-trudnik »Afterpostna« piše, da ima Nemčija velikanske pomožne vire, da izvede obleganje Antwerpna in ostalih velikih trdnjav. Kakor hitro bo zunanji utrdbeni pas v nemških rokah, je skoro izključno, da bi se mogel braniti notranji utrdbeni pas. Nemški topovi bi zamogli bombardirati mesto kar preko notranjega utrdbenega pasu, tako da je skoraj verjetno, da bi Belgiji nadaljevali obrambo.

Pričakovati je, da bodo med Belgijo in Nemčijo sovražnosti sploh ustavljene, kakor hitro padejo zunanje utrdbene, ker potem ne bo več mogoče izkrcavati strahove zaveznikov, angleške teritorialne čete. Z zavzetjem Antwerpna se bo položaj Nemcev še posebno znatno zboljšal.

BERLIN, 3. (Kor.) Naslednje poročilo o razstreljenju železnice med Verdunom in St. Michielom je podal neki lajtnant, ki se je v družbi z nekim drugim častnikom in 24 pionirji udeležil tega čina:

Noč je bila zelo temna. Močan dež in tuteč veter sta prikrivala naše premikanje. Ko smo odšli od našega oddelka, smo

vedeli različne stvari o pozicijah sovražnih oddelkov tostran Moze, ne pa o onih, na oni strani reke. Kod teče dotična železnica, smo vedeli samo iz zemljevida, takisto tudi osem mest, kjer naj bi naše razstreljivo storilo svojo dolžnost.

Prva polovica naše poti je bila v primeri z drugo lahka. Treba je bilo samo utihotapiti se preko črte francoskih utrd in pa priti preko preliwa tostran Moze, ki je bil zastražen od močnih straž. Posrečilo se nam je francoske straže nekega mostu pobiti, ne da bi jih bili alarmirali. Potem smo šli dalje po močvirnatih nizvah Moze, ki so bile polne jarkov.

Mokri smo bili do kosti, blatni in zeblo nas je tako, da smo z zobmi klepetali ko smo dospeli na kraj Moze. Reka je tukaj okoli 50 metrov široka. Odložil sem sabljo in poskusil prvi preplavati reko. Ni šlo, zato sem se vrnil. Zapovedal sem svojim ljudem, da naj sezujejo čevlje, da se kolikor mogoče razbremenijo. Razstreljivo smo si pritrili na hrbtih in vtaknili živigalne niti pod čepice.

Zelo težko je bilo dobiti pripraven kraj, ker je bilo obrežje močvirno. Slednjič smo se prerili skozi bičevje do brega reke.

Šli smo naprej, brodeč do kolen, včasih tudi višje po blatu in vodi. Slednjič smo dospeli na kraj, ki smo ga nameravali razstreliti.

Vložili smo razstreljivo in prižgali vžigalne niti ter se odstranili v vednem strahu, da nas ne zasačijo v sosednji vasi Banoncourt nastanjene čete.

Neka konjeniška patrulja, opozorjena po eksploziji, nas je zapazila in streljala na nas. Takrat pa nas je rešilo močvirje. Pot nazaj je bila ista.

Prišli smo do neke vasi tostran preliwa, kjer smo z revolverjem v roki zahtevali vozov in konj. V divjem teku smo potem dospeli v naš stan nazaj.

Naslednji večer smo imeli že vsi železni križec na prsih.

Pri podjetju sta drugi lajtnant in en podčastnik izgubila življenje. Vtopila sta se, ko smo plavalili čez Mozo.

Berlinski župan dunajskemu županu.

DUNAJ 3. (Kor.) Berlinski župan dr. Jurij Reicke je poslal dunajskemu županu dr. Weisskirchnerju pismo, v katerem ga opozarja, da bi bil danes dan, ko bi imela biti deputacija dunajskega občinskega sveta pozdravljena na slavnostnem banketu na berlinskem magistratu. Župan spominja zvestobo obeh držav in upa, da odidejo čete, ki so postale proste v vzhodni Prusiji, proti jugu, da poženejo skupno z Avstriji Ruse preko meje.

Na račun nemškega vojnega posojila vplačanih že 918 milijonov.

BERLIN, 3. (Kor.) Na državni banki se je do večer zvečer na račun vojnega posojila vplačalo že 918 milijonov, četudi je prvi dan vplačevanja 5. oktober.

Egiptovski klub proti vporabljanju muslimanov na evropskem bojišču.

BERLIN, 3. (Kor.) »Berliner Tagblatt« objavlja oklic predsednika egiptanskega kluba v Ženevi na orijentalce narode, kjer energično protestira proti vedno bolj naraščajočemu vporabljanju mohamedanskih čet v francoski in angleški armadi in pravi, da so vse te čete izgubljene, ker se jih pošilja v prve vrste.

Anglija ne išče oporišča za svojo mornarico na Danskem ali Norveškem.

STOCKHOLM 3. (Kor.) Britiško poslanstvo sporoča, da je upravičeno objaviti, da so v škanadinavskih deželah razstreljene vesti, da namreč velika Britanija skuša dobiti na Danskem ali Norveškem oporišče za svojo mornarico, povsem neosnovane. Odločeno je treba zanikati, da bi imela Anglija tak namen proti eni ali drugi skandinavski deželi.

General Voigts-Rhetz generalni kvartir-mojster.

BERLIN, 3. (Kor.) Wolffov urad poroča: Generalu Voigts-Rhetzu se so poverili posli generalnega kvartirmojstra.

Financijski položaj Francije.

BORDEAUX, 2. (Kor.) Na seji ministrskega sveta je finančni minister Ribot izjavil, da je finančni položaj dežele popolnoma zadovoljiv.

Naglašal je, da dosedaj še ni nobene potrebe, da bi se najelo javno posojilo.

Sturdzova knjiga o ruski nevarnosti za Rumunijo.

BUKAREŠT, 3. (Kor.) Generalni tajnik rumunske akademije, Demeter Sturdza, je izdal svojo knjigo »Evropa, Rusija in Rumunija«, ki je izšla pred 25 leti, sedaj vnovič. V predgovoru opozarja pisatelj na dejstvo, da se nahaja Rumunija danes v isti nevarnosti, kakor takrat: grozi ji ruska

invazija, okrepljena po ruskih željah, da bi dobila nadvlado nad vsemi slovanskimi državami. Izvršujejo se obupni poskusi, da bi se zapeljalo Rumunijo. Skušaj se nas premotiti. Lažnjiva poročila se kujejo z obudovanja vredno spretnostjo in drznostjo. Zlato se troši, da bi se uničilo slabice.

Pisatelj izjavlja končno, da zamore postati Rumunija velika le pod svojim kraljem. Rumuni se morajo čutiti kot take, kajti če bodo delali tujcem na ljubo, bo Rumunija izginila z evropskega zemljevida.

Rumunski kronski svet se ne bo vršil.

BUKAREŠT, 2. (Kor.) Neki vladni komunisti pravi, da se je posvetovanje med ministrskim predsednikom Bratianom, voditeljem konservativcev Marghilomanom in voditeljem demokratov Take Jonescom končalo s tem, da se rumunski kronski svet ne bo vršil, ker se je konstatiralo, da ni nobenega poviša za izpremenitev dosedanje politike Rumunije.

Ministrski predsednik Bratianu bo predložil ta sklep kralju.

Angleška vojna konterbanda.

WASHINGTON 3. (Kor.) Ameriški poslanik je sporočil državnemu departementu, da namerava Anglija proglasiti kot vojno konterbando sledeče reči: baker, svinec, neobdelan ali v kosih, plošče, cevi, glicerino, rdečo železno rudo, hemastitno železno rudo, magnetno železo, kavčuk, surove in obdelane kože, ter vstrojeno ali obdelano usnje.

Razsodišna pogodba med Združenimi državami in Rusijo.

WASHINGTON 3. (Kor.) Državni tajnik urada za zunanje zadeve Bryan in ruski poslanik Bachmetjev sta podpisala razsodišno pogodbo med Združenimi državami in Rusijo.

Imenovanja in odlikovanja.

DUNAJ, 3. (Kor.) Armaadni naredbeni list priobčuje imenovanje nadvojvode Maksimilijana praporščakom I. ulanskega polka, nadalje podeljuje veliko število dekoracij v priznanje hrabrega in uspešnega postopanja častnikov in moštva vseh vrst čet.

Med drugimi je podeljen generalu konjenice, vitezu Kummer pl. Falkenfeld v priznanje uspešnega vodstva enega armadnega oddelka Leopoldov red I. razreda z vojno dekoracijo. Tudi več letalcev je bilo odlikovanih za hrabro zadržanje pred sovražnikom.

Naredbeni list razglasa nadalje podelitev reda železne krone II. razreda z vojno dekoracijo bivšemu predstojniku vojaške pisarne umrlega nadvojvode Frana Ferdinanda, polkovniku dr. Bardolfu in pa imenovanje bivšega predsednika državne zbornice, grofa Vetter von der Lilie, višjim štabnim zdravnikom II. razreda v evidenčnem razmerju.

Cesar odlikoval kapitana »U 9«.

DUNAJ, 3. (Kor.) Kakor poroča »Zeit«, je podelil cesar poveljniku podmorskega čolna »U 9«, kapitanu pl. Weddingenu, vitežki križec Leopoldovega reda z vojno dekoracijo.

Črno-rumeni trak na rokavu ne smejo nositi neupravičene osebe.

DUNAJ, 3. (Kor.) »Korrespondenz Wilhelm« javlja, da se je opazilo, da več oseb, ki nimajo nobenega oficijelnega značaja, nosi neupravičeno črno-rumene trakove. Črno-rumeni trak je po § 31 stran 158, odstavek 4 naredbe ministrstva za železo obstavil z dne 20. julija 1907 dočen kot znamenje za črnovojne, ki niso povsem vojaško oblačeni. Ta trak je torej treba smatrati kot del vojaške opreme. Opozorja se torej na to, da oni, ki neupravičeno nosi črno-rumeni trak, stori kaznjivo dejanje.

Nove vojne znamke.

DUNAJ, 3. (Kor.) Z jutrišnjim dnem se bodo prodajale po vseh poštah uradih in prodajah znamk nove 5 in 10 vinarke znamke, ki jih je izdala poštna uprava. Nove znamke so napravljene po osnutku prof. Kolomana Moserja v obliki leta 1910 za slavnost cesarjevega 80. rojstnega dne izdanih znamk.

Črno-rumeni križ za prehrano revežev.

FUNAJ, 3. (Kor.) Namestnikova soproga, baronica Bienerth je kot častna predsednica »Črno-rumene križa« oddala danes, na predan godnj Njega Veličanstva županu dr. Weiskirchnerju 100.000 K kot mesečni prispevek za brezplačno prehrano in 100.000 K kot skupilo akcije Črno-rumene križa.

Ta županu izročena svota omogočuje, da se bode skoz en mesec, torej do 1. novembra dajalo lahko 33.333 revežem vsak dan gorko kosilo.

Zupan se je baronici, ki je bila prišla v spremstvu odbornice Alice Schalek, pisateljice in odbornice Črno-rumene križa in odbornice Fränkl, izrekel svojo najpotlejše zahvalo za uspešno akcijo in je bil zelo vzradoščen, ko je slišal, da se za ves čas vojne sme mesečno računati na tak znesek.

Konfiskacija »Homme enchaîne« Clemenceau.

BORDEAUX, 2. (Kor.) Tudi tretja številka po Clemenceau izdanega »Homme enchaîne« je bila danes zjutraj na kolidvoru konfiscirana.

Nabor prostovoljcev na Švedskem.

KRISTIJANIJA, 3. (Kor.) Vlada je odredila, da se ustanove različni garnizijski oddelki za vse prostovoljce. Nabor bo dne 1. novembra.

Dansko ministrstvo prepovedalo izvoz žrebet.

KOPENHAGEN, 2. (Kor.) Na predlog poljedelskega društva je ministrstvo prepovedalo izvoz žrebet.

Podaljšanje moratorija na Švedskem.

KRISTIJANIJA, 2. (Kor.) Moratorij za inozemske terjatve se najbrže za en mesec podaljša.

Spopad Hindov s policijo in vojaštvom.

LONDON 3. (Kor.) Reuterjev urad poroča iz Kalkute z dne 2. t. m.: Danes so se Hindi spoprijeli z oboroženo močjo. Hindi, ki so se hoteli izseliti v britiško Kolumbijo, pa se jim v Kanado ni dovolilo, so se vrnili ter se hoteli podati v Baibai v bližini Kalkute. Vsled nesporazuma so izseljenci mislili, da se jih ne bo odpravilo direktno v njihovo domovino, vsled česar niso hoteli iti na vlak, ki je bil v Baudschabu pripravljen ter so sklenili, da pojdejo peš v Kalkuto. Nato sta posegla policija in vojaštvo vmes, da prepreči njihov namen. Izseljenci so streljali z revolverji ter ranili in ubili več policistov. Od izseljencev je bilo 16 ubitih, drugi pa zranjeni.

O podmorskih čolnih.

Drzno in junaško dejanje nemškega podmorskega čolna »U 9« je vzbudilo novo zanimanje za podmorske čolne. »Polaccer Tagblatt« prinaša o tem najbolj skrivnostnem orožju kratak članek, ki bo, kot upamo, zanimal tudi naše bralce.

Od onega dne, ko so začeli oboroževati ladje s topovi, od tega dne ima vodilno vlogo v pomorskem boju veliki top. Inženirji so se sicer trudili, da zgrade vedno močnejše in odpornejše plošče, toda tudi artileristi niso prenehali s svojim delom.

Vedno večje in silnejše topove in kroglice so konstruirali in končno je bila tudi zmaga na strani artileristov. Pred kakimi 50 leti pa so iznašli nov strahovit naboj: torpedo. Torpedo ima v sredi cilindrično, na obeh koncih pa konično (špičasto) obliko. Navadno je dolg 4 in pol metra, težak okoli 250 kilogramov. Torpedo sestoji iz treh delov. V prvem delu je okoli 115 kilogramov dinamita ali drugega močnega razstreliva, v sredi je aparat, ki regulira višino, v kateri mora plavati torpedo, v zadnjem koncu pa je stisnjen zrak, ki daje torpedu gibavno silo. Torpedo se ne izstrelji, temveč sune (lansirajo) in sicer iz posebnih, takimenovanih lansirnih cev. Takoj, ko je torpedo »izstreljen«, se odpre en ventil in potem stisnjenega zraka se začne torpedo premikati v določeni smeri. Ker je napolnjen torpedo le z najsilnejšimi eksplozivnimi snovmi, zato je učinek njegove eksplozije uničujoč.

Slaba stran torpeda pa je mala distanca, le par sto metrov, iz katere se more lansirati torpedo. Zato so takoj začeli misliti na gradnjo malih ladij, ki bi morale biti kolikor mogoče hitre, težko opazljive in take, da bi nudile sovražnim ladjam čim najmanjši cilj. Tako so nastale torpedovke. Po noči ali v megli so se torpedovke obnesle in postale so nad vse nevarno orožje. V obrambo torpedovk so nato zgradili torpedne lovce. To so večje ladje, zelo hitre in ki imajo več brzostrelnih topov, da se z njimi potopijo torpedovke. Ali kljub temu so pokazale torpedovke precejšnjo odporno silo in v rusko-japonski vojni je prišlo do dolgotrajnih bitk med torpedovkami in torpednimi lovci, ne da bi bila pri tem potopljena tudi le ena torpedovka. Zato so oborožili torpedne lovce z večjimi topovi, kar je bilo posebno tudi zategadelj potrebno, ker se je med tem povečala »strelina« distanca torpedov.

Skoraj v istem času pa je bil tudi toliko izpopolnjen podmorski čoln, da se je lahko uporabljal z vojne namene. Glavna njegova prednost je, da se more približati sovražni ladij skoraj čisto neopaženo. Njegova največja slabost pa obstoji v njegovi zelo mali hitrosti. Vzrok male hitrosti je v tem, da nudi podmorski čoln vodi v primeri s svojo velikostjo veliko večjo odporno plovke, kot pa druge ladje, ki plavajo po vodni gladini. Pa tudi tedaj, če je podmorski čoln nepotopljen, je njegova hitrost znatno manjša, kot pa hitrost križark in torpedovk. Druga pomanjkljivost podmorskega čolna obstoji v tem, da ne sega pogled z njega daleč. Pod vodo pa se ta slabost še v veliki meri zveča, tako, da se sme potopiti podmorski čoln pri bližanju ladiji le toliko, da ostane njegov vrhni del, kjer je daljnogled, še vedno iz vode. S tem pa je dana možnost, da ga opazi sovražna ladja in da ga z eno samo topovsko kroglo potopi. Podmorski čoln se potaplja stopnjema, najprvo tako, da ostane poveljniški stolp izven vode, potem periskop, nakar se potopi popolnoma.

Današnji podmorski čolni imajo dve do sedem lansirnih cev, nekateri pa tudi brzostrelne topove z malim kalibrom. O uporabnosti podmorskih čolnov so mnega zelo različna. Nekaj pa je tudi že sedaj gotovo, da se drzni naklepi navadno posrečijo. To pa je že tako stara izkušnja, ko vojna zgodovina sama.

Do ločuje II o pomorski bitki številna premoč?

V pomorskih bitkah nikakor ne odločuje vedno številna premoč. Zmaga slabših sovražnikov tekem zadnjih dveh stoletij so ravno za sedanjost doba jako zanimive, če se vpoštevata, da stoji nasproti združeni angleško-francoski-ruski vojni mornarici. Številno veliko slabša nemško-avstrijska mornarica. Ofezivni duh mornarice je predvsem velikega pomena in kakor nam dokazuje zgodovina pomorskih bitk, navadno tudi uspešen.

Do ločuje II o pomorski bitki številna premoč?

V znameniti pomorski bitki pri Abukirju (leta 1798) so imeli Francozi pod admiralom Bruceyom 27 vojnihi ladij, a Angležji pod admiralom Nelsonom 26. Po številu torej ni bilo velike razlike; francoske ladje so bile materijelno tu in tam močnejše od angleških in povrh tega so imele ob začetku bitke tudi še boljši položaj. Karakteristično so velike izgube, ki so jih imeli v tej bitki Francozi. Štiri velike francoske ladje so se potopile, 9 jih je bilo zajetih. Admirala Brucey je v bitki padel. Angležji so zajeli 3705 vojakov; polovica cele francoske posadke je bila deloma mrtva, deloma ranjena. Angležji so izgubili na ranjenih in padlih 900 mož. Bitka je trajala od 6 zvečer do 11 zjutraj, torej 18 ur.

Sedem let pozneje vidimo Francoze zopet v boju z Angležji in sicer pri Trafalgaru (leta 1805). Tudi to pot je zapovedoval angleškemu brodojvu admiral Nelson. Imel je 27 ladij, Francozi pa skupno s svojimi španskimi zavezniki 33 (18 francoskih in 15 španskih). Ta bitka je trajala samo štiri ure in to od polne do 4 popoldne. Francozi in Španjolci so izgubili 19 velikih vojnihi ladij, 4 pa so bile na begu zaplenjene, torej od 33 ladij skupaj 23. Admirala francoskega brodojva Villeneuve je bil vjet. Ostala francosko-španska zguba je znašala 7000 mož. Angležji so izgubili 2500 mož, med temi je padel tudi admiral Nelson, kateremu je Anglija dolžna provciv lastne mornarice.

Naslednja pomorska bitka v evropskih vodah, bitka pri Novarinu, se ne more vzeti v vzpored. Tukaj so francoski, angleški in ruski brodovi jednostavno streljali na neprilapravljeno in malovredno turško mornarico. Turška mornarica pod poveljstvom Kapadun bega je bila sestavljena ponajve iz majhnih starih vojnihi ladij, od katerih so bile nekatere že čez 100 let stare. Turška flota je štela 82 ladij, zavezniška pa 26. Turki so v tej bitki zgubili 55 ladij in 6000 mož.

Kako je slabša mornarica v stanju, da premaga močnejšega sovražnika, je pokazala dvakrat naša mornarica v bitkah pri Helgolandu in pri Visu, kjer se je proslavila za večne čase. Tu in tam je bila avstrijska mornarica tudi slabša od pruske, ki v onem času niti ni smela nazivati se mornarica, kajti to so bile male ladje, ki niso predstavljale nikakoršne vojne vrednosti, medtem ko so Danci tako po številu kot po kakovosti svojih ladij daleč nadkriljevali avstrijsko-prusko brodojvo. To je najbolj razvidno po razmerju topov. Medtem ko so imeli Danci 102 topova, so jih imeli zavezniki samo 79. Tudi tukaj je zmagal slabjši (avstrijsko-pruska mornarica).

V slavni bitki pri Visu, kjer so se proslavili dalmatinski mornarji, je štela naša mornarica 27, italijanska pa 34 ladij. Takrat je razpolagala italijanska mornarica z najmodernejšimi ladjami one dobe, ki so imele močne oklope, medtem ko veliko naših brodov oklopa niti imelo ni. Avstrijska mornarica je štela skupaj 1064 topov,

se toci pivo Reuchel-Bräu iz Kuimbachta

takoj zdirjal za njim, in dolhitevši ga v večji ga je parkrat udaril po glavi s kjužcem vožnih vrat, ki ga je imel še vedno v roki, ter ga tudi nekoliko ranil na glavi. Obenem je pa Suban vpil in klical na pomoč. Na njegovo vpitje je prihitel redar z vojaško patruljo, kateri je Suban izročil neznanega uzmovca. Na policijski komisariatu je bil odveden, je aretirani povedal, da je 20 letni mehaniker Aldo Urbančič, doma iz Trsta, stanujoč v ulici della Ferriera št. 4. Priznal je, da je šel z dvema tovarišema v urad tverde Caro in Jelinek v svrhu, da bi tam oplenili blagajno. Povedal je, da je bil ravno isti dan potrjen k vojakom in da si je hotel s to tatvino poskrbeti denarja, da plača prijateljem za pijačo v slovo. Ko so ga vprašali, kdo sta njegova tovariša, je rekel, da ju sploh ne pozna.

— Kako jih ne poznate — mu je rekel komisar — ko ste šli skupaj krast!

— Mi se prej poznamo — je odvrnil Urbančič — a po storjenem činu se ne poznamo več, pa naj gre dobro, ali pa slabo.

V prostorih tverde Caro in Jelinek so našli vse v neredu. Blagajna je bila že načeta, a poleg nje so našli mnogo raznega svedrovskega orodja.

Za Rdeči križ.

Uprava "Edinosti" je prejela dalje: Delavsko konsumno društvo, Sv. Jakob K 20; Telov. društvo "Sokol" v Rojšanu K 25; Windisch Josip, Bilje K 5; A. Marvič, Povir K 10; c. kr. oddelek finančne straže v Barokovljah K 50 in sicer so darovali: ces. kr. komisar finančne straže, vitez Oskar Bosizko K 5, c. kr. respicijent finančne straže Oman Franc 4 K, respicijent Potocnik Karel 5 K, višji pazniki: Skitek Franc 4 K, Wošner Pavel 4 K, Urek Ivan 4 K, Wallner Karel 2, Schott Franc 2 K, Beranič Jurij 4 K, Blatnik Franc III 4 K, pazniki: Caharija Srečko 4, Grabonja Ivan 2 K, Menguzzato Ernest 2, Jorovich Josip 2 K, Vetori Rudolf 2 K.

Skupaj v tem izkazu: K 110.—
Prej izkazanih: K 5187.76

Skupaj: K 5297.76

Za družine vpoklicanih.

V društveni gostilni pri državnem koldvoru se je nabralo dne 13. septembra 10 K 10 vin. Za nadaljno prispevanje se priporoča — odbor.

Vesti iz Goriške.

Okrožnica deželnega odbora vinogradnikov. Vinogradništvo je za gospodarsko življenje naše dežele izredne važnosti. Dolžnost nas vseli je torej, da skrbimo za to, da vino ohrani tisto vrednost, ki mu pritiče vsled dejstva, da njegovo pridelovanje zahteva obilo denarja in napornega in draga dela. Ako bi vrednost vina padla, bi to povzročilo vinogradniku materialno škodo, a razum tega bi zbudilo v njem razočaranje in nezaupnost.

Potrebno je torej, da pravočasno poskrbimo, da se to ne zgodi. Baš sedaj je ugoden trenutek, da se naši vinogradniki kar največ okoristijo s prodajo grozdja, mošta in vina. Vinogradniki naj se potrudijo, da pripravijo dobro vsako kapljico; kmetovalci Vipavske doline naj ne pustijo vreti vino na tropinah, kajti na trgu so priljubljena svitla in zelenkasta vina. Vsem pa se nujno priporoča, naj bodo previdni pri sklepanju kupno-prodajnih pogodb. Pričo danih razmer se bodo brez dvoma dobili ljudje, ki bodo našemu kmetovalcu navtežali, da bo vinski trg letos neugoden; namen takih ljudi je prozoren: hoteli bodo cene vinskim pridelkom nižati tako, da bi bili kmetovalci prikrajšani.

Primereno bi bilo, da bi se ustanovila organizacija, ki bi uspešno branila kmetovalce pred sličnimi škodljivci, toda, taka organizacija bi se mogla oživotvoriti le na podlagi dolgotrajnega in skrbnega proučevanja. Med tem pa se mora postopati mirno in previdno. Deželni odbor je pripravljen dati potrebne nasvete in eventualno tudi posredovati.

V. izkaz darov

za Rdeči križ in družine, priobčen po slovenskem odseku R. K. Darovali so: Slovenska gimnazija po vladnem svetniku c. kr. ravnatelju dr. Bezjak K 241.70. Industrijski kraj Ajdovščina po županstvu K 612, Občina St. Ferjan po županstvu K 150. Županstvo Ajdovščina zoper K 40. Drežnica po g. kuratu J. Kalinu pol pol K 271.33. G. Alf. Poljšak, vikar v Stomažu K 9 (za družine). Gospa O. O. iz Gorice za družine K 20. Oddelek fin. straže v Miščku pri Doljenjah K 30 (in sicer so darovali Silber-schneider, Batistič, Gorša, Kobal po 5 K, Stropnik 4, Čopič Pernuš, Mohorič po 2 K, Mar. družba v Kamajah nabrala K 108.76 in sicer nabrala dekleta Ivanka Stokar, Kar. Zgonik, F. R. Bajec, Mar. Vodopivec, Fr. Černigoi in M. Kandus. Bate po g. Al. Cubeju K 5. Iz nabiralnika g. A. Cassagrande v Ajdovščini velik zavoj smodice, tobaka itd. darovanih po oskrbovalcih tobakarne v roke g. voj. kuratu v voj. bolnišnici v Gorici. Skupaj: za Rdeči križ K 1323.12, za družine K 164.67. Skupaj s prejšnjimi izkazi za Rdeči križ K 16220.19, za družine K 2607.76.

Seznani učencev c. kr. drž. gimnazije v Gorici, ki so prispevali Rdečemu križu. I. A. razred: Čuš Ludovik K 2, Perkavec Alojzij 1. Skupaj K 3. II. A. razred: Bras J. K 1, Čestut Ivan K 1.70, Fegic Ivan 2, Fr. Fleiss 2, Kalin Viktor 1, Lenkič Franc 4.00, Purger Nazarij 5, Rekel Leopold 1.10, Simoniti Alojzij 1, Šuc Vencelj 50 vin., razen tega še nabral K 4.20, skupaj K 27.90.

II. B. razred: Bandelj Milan 1, Giber Fr. 50 vin., Kante Danilo 3, Križnič J. 40 vin., Marinič J. 2, Mozetič Milan 1, Piciga Franc 10, Premrou Vladimir 3, Rebec Alojzij 3, Samsa Stanko 1, Stofla J., Stofla Valentin iz II. C. R. in Kocijan J. 5, Tomšič Stanko 1, Vižin Marij 1, skupaj K 31.90.

III. C. razred: Bertoncelj Miroslav K 1, Iv. Boljar 80 vin., Bratuš Al. 2, Bratuš Leopold 2, Colar Karel 1, Dietz Zorislav 6, Furlani Vladislav 2, Gravner Franc 1, Hvalič Anton 80 vin., Krapež Franc 1, Krpan Ivan 40 vin., Muznik Branko 20 vin., Plesničar Angelj 1, Simšič Romej 1, Stofla Val. 1. II. B. razred: Trojer Ivan 3, Truhla J. 1, Turk Emil 1, Vittori Karel 2.60, Zadel Cvetka 10. Skupaj K 43.80.

III. A. razred: Čej Rasiko 1, Golob Franc 50 vin., Mlekuz Karel 30 vin., Piščanc A. 2, Polensek Marijan 3. Skupaj 6.80.

III. B. razred: Balanč Stanko 50 v., Budal Peter K 5, Franko Dušan K 2, Kenda Ivan K 3, Koglot J. 1, Košnik Ivan K 2, Lasič Henrik 1, Ogrin Rudolf 40 vin., Pelicon Leop. 40 vin., Petrič Fr. nc 1, Rijavec Adolf 1, Šuc Stanko 50 vin., Svava Danilo 1, Tonkli A. 1, Vetrh Franc 2, Skupaj K 21.80.

IV. A. razred: Čok Franc 40 vin., Gorjup Anton K 10, Ječič Janko 80 vin., Jereb Milan 1.50, Kovarčič Andrej 2, Nanut Ludovik 1.10, Ostan Domicijan 2, Tavčar Franc 50 vin., Urh Maks 1, Valič Viktor 1, Rozman Albina 1, Sket Ivanka 2. Skupaj K 23.30.

IV. B. razred: Bizjak J. 1, Furlani Ignac 1, Golob Jakb 50 vin., Jug Klement 4, Maks Krenžar 1, Lukan Anton 1.30, Marušič Fr. 2, Mučič Anton 1, Nardin J. 80 vin., Perko Rafael 50 vin., Podgornik Franc 1, Poljšak J. 1, Tavčar A. 50 vin., Truhlar Franc 1, Črne Pavla 2, Mastnak Ana 1. Skupaj 19.40.

V. razred: Bandelj Franc K 5, Doljak A. 1, Franko Igor 2, Gabrijelčič Miroslav 5, Lasič Bogomil 1, Moškon Sanislav 2, Ivan Stanič 1, Tomšič Živko 1, Besednjak Anka 2, Stepančič Anka 2. Skupaj K 22. Skupna svota: K 3. K 27.90. K 31.90. K 43.80. K 8.80. K 21.80. K 23.30. K 19.40. K 22. Skupaj K 199.90.

Razven tega so še ravnateljstvu darovali za Rdeči križ: Rešič Ivan pomožni šolski sluga slov. gimn. K 3, Nemeč Josip, učencev nemške realne gimnazije K 5, gospa Schlegel Ivana K 5, g. Hribar Barta K 5, njeni hčerki Hribar Tatjana K 5, Hribar Breda K 5 in sinko Hribar Bortut K 5. Skupaj K 33. Vsa ravnateljstvu izročena svota znaša torej K 199.90. — K 33. Skupaj K 232.90.

Gorica, 10. septembra 1914.

Ravnateljstvo c. kr. slov. drž. gimnazije
Dr. Janko Bezjak i. r.
vladni svetnik.

Naknadno sem še prejel naslednje prispevke: I. b. r. Oblokar Stefan K 1.20; II. a. r.: Kraševac Franc K 1, III. a. r. Gierbec Stanko K 1, Mozetič Ferol 60 vin., Rustja Alojzij K 3. Skupaj K 4.60. IV. a. r. Kavčič Jožef K 2. K 1.20 in K 4.60 in K 2. Skupaj K 8.80. K gorenji svoti K 232.90 še K 8.80, vsega skupaj K 241.70. Učenci so dali K 199.90 in 8.80, skupaj K 208.70.

Gorica, 12. 9. 1914.

Dr. Bezjak, I. r.

Podružnici Rdečega križa v Sežani so darovali: Župniški urad v Sežani K 15.75, Marijina družba v Sežani K 9.84, župniški urad v Koprivi K 14.80, občina Komen K 232.41, občina Nabrežina K 250, g. Truder Sežana K 20, dekleta Marijine družbe v Danah pri Sežani K 35, župniški urad v Koprivi K 11, občina Kopriva K 47.60, občina Berje K 55.58, občina Kazlje 47 K, c. kr. okr. sodnija v Sežani K 15, g. Wiesel Divača K 5.

Podružnica Rdečega križa nabrala za volno v Divači in Sežani. Darovali so: Julija Šteblaj K 6, Viljelmina Ambrožič K 6, Rebec 2, Neimenovan K 2, Angela Obersnel K 6, Fani Lassing K 5, Antonija Obersnel K 2, g. Paximadi K 20, gd. Kosler 10 K, Miroslav Kovarčič K 3, Ljudmila Danev 42 vin., g. pl. Scaramanga 20 K, dr. Rumer K 10, Lasič 10 K, Ana Pirjevec 1 K, Movič 2 K, Olga Jalovec 1 K, g. Wolf 1 K. Mar. Znidaršič 1 K, Mar. Stofla K 3. Antonija Pirjevec K 2, Josip Gorjup 2 K, Brelich 1. M. Očmari 1 K, Peter Pirjevec 2 K, Marija Mahorčič 5, Vida Treo 3, Franja Gulič 10.

Gospodarstvo.

Pozor pred živinskimi kugami! Poročilo listov je zaznamovalo v zadnjem času po nekaterih krajih Ogrske razne živinske kužne bolezni, posebno pa da razsaja kuga v gobcu in na parkljih, t. j. one nevarne bolezni, ki je našim živinorejcem še izza zadnjih let v dobrem spominu. Kakor pravi ljudska govornica: "ne kliči vraga", je gotova želja nas vseh, da bi se nam sploh ne trebalo pečati še s temi nadlogami, vendar nam je v teh izrednih časih, ko se svet toliko meša in pomika z dežele v dežele in se kar vrste neprimliko za neprimliko, stati skrbno kot kedaj prej na braniku.

Znano je, da je pri zatiranju živinskih kug le tedaj mogoče doseči dobrih uspehov, če tudi živinorejci primerno sodelujejo. V splošnem so kmetovalci po prestatih izkušnjah in škodi pokazali tudi, da v njih korist dobro umevajo važnost takega delovanja. Vendar se pa včasih

događa, da v nekaterih slučajih živinorejci ne naznanjajo pravočasno oblastim, da se je pri živini pokazala kaka nalezljiva bolezen, in včasih tudi ne spojujejo zapovedanih zdravstvenih predpisov. Tak slučaj se je n. pr. pripetil pri nas v minulem letu in škoda je bila dvojna: močnejše razširjanje kuge v gobcu in na parkljih in pa denarna globa. V takih obžalovanja vrednih slučajih se vselej kuge zelo razširijo ter povzročajo veliko škodo, ker je treba omejiti tudi ves promet z živino.

Važno je, da se izbruh posebnih zelo nalezljivih kuge v gobcu in na parkljih takoj naznani oblastim. Pri lahkih slučajih ni prezreti prvih sumljivih znamenj, ki kažejo na to bolezen. Razen mehurčkov na sluzni koži v gobcu in med parklji se pojavljajo tudi drugi znaki: živina se slini, težko požira in nekako napeto hodi, krave pa imajo manj mleka.

Kakor hitro se pokaže kje kaka kužna bolezen, naj živinorejci takoj naznanijo oblasti in naj potem vestno spojujejo živinovozdravniške odredbe. Pred vsem pa je skrbeti, kakor smo že tolikokrat poudarjali, za snago in red v hlevu.

Kadar most vré. Sedaj, ko vré po cellem svetu, nas bo gotovo zanimalo, kakšne spremembe se vrše v moštu, kadar vré. Iz sladkorja, ki se je nahajal v moštu, napravile so se neke majhne glivice, ki se jih s prostim očesom niti videti ne more, alkohol (špirit) in plin, ki mu pravimo ogljikovega kisline. Alkohol ostaja v vinu, ogljikovega kisline pa uhaja iz nje in povzroča pri tem vrenje, kakor bi se voda kuhala. Iz 100 kg sladkorja v moštu se napravi: 48.4 kg alkohola, 46.6 kg ogljikove kisline, 3.3 kg glicerina i. dr. Če vemo, koliko sladkorja je bilo v moštu, kar lahko zremo z moštno tehtnico, preračunamo si lahko, koliko alkohola, glicerina itd. ima naše vino.

V hektolitru navadnega mošta se nahaja okoli 18 kg sladkorja, ki je podoben navadnemu sladkorju, ki ga rabimo za kavo. Vendar nima navadni sladkor lastnosti, da lahko vré, marveč jo zadobi še le tedaj, ko pride v dotik z nekimi fermenti, ki se nahajajo v kipečem moštu. Zato zamore vreti tudi navadni sladkor, ki ga dodajajo nekateri šibkemu vinu in domači pijanci, vendar je za to treba imeti posebnega dovoljenja.

Odkar koncertira v Restavraciji Aurora renomirano hrvatsko damsko Tamburaško društvo "MIGNON" pod vodstvom Zlate Doliner, je lokalni vsaki večer dobro obiskan, ker je spored koncerta ukusno izbran in po večini iz slovanskih komadov.

Berlitz School. Odlikovani zavod za podučevanje jezikov. Francosko, hrvatsko slovensko, italijansko, angleško, nemško, rusko, špansko in ogrsko. Podučujejo vseučilišni profesorji. Vsako sredo ob 6 uri zvečer brezplačne konference v francoskem jeziku. Poizkusni pouk brezplačen. Novo ravnateljstvo. Različni pobojški. — Ravnatelj dr. Charles Viellemar, Trst, Corso št. 25. I.

Za informacije in lekcije od 8 zjutraj do 9 zvečer.

ČEŠKO - BUDJEVIŠKA RESTAVRACIJA (Bosakova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja ulici delle Poste šte. 14, vhod v ulici Giorgio Galatti, zraven glavne pošte. Slovenska postrežba in slovenski jedilni listi.

Delniški kapital in rezervni zakladi K 27.000.000.— Tel. 96-90, 19-95

OSREDNJA BANKA ČESKIH HRANILNIC

Via Ponterosso št. 5 - Podružnica v Trstu - Via Nuova št. 15

se peča z vsemi bančnimi posli, posebno nakupom in prodajo tujih valut.

Novo vlogo na kuzlita in kuzlita nakaznice obestuje po vlogo na tekočem računu po dogovoru, ter 50 so i te, neglede na določila obstoječega motorija, vlagatelj vedno na razpolago.

Realni devet plača banka iz lastnega. - Plačilna naloga na vsa mesta menarstva izvršuje promptno in z najmanjšimi stroški.

NAZNANILO.

Cast mi je naznaniti slav. občinstvu, da sem odprl popolnoma novo pekarno v ulici Caserma št. 11, katera je preskrbljena z vsakovrstnim blagom. Kruh vedno svež. Najj. nejše vrsti moke. Prepečenci, slašiče, mrzle pijače, kakor tudi vino in likerji. Uljudno se priporoča Alojzij Gulj, prej na trgu Caserma.)

Pozor! Naznanjam sl. občinstvu da prodajam v mesnici VIA CECILIA ŠT. 6 volovsko meso po K 1-44, telečje po K 2-—, koštrunovo po K 1-60, vampe po 35 stotink. — Donašam na dom. V kratkem bom prodajal tudi prašičje meso. Udani

HERMENEGILD VOSCH.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu

registrovana zadruga z neomejenim jamstvom

ulica S. Francesco šte. 2, I. nadst.

Hranilne vloge

sprejema od vsakega tudi če ni ud zadruga, in jih obrestuje po 4 1/2 % večje zneske po dostopu po otvarja čekovne račune z dnevnim obrestovanjem.

Realni devet plačuje zadruga sama.

Vloga se lahko po eno krono.

Poslovanje hranilnicah 75.679. TELEFON 16-84.

JOSIP SPECHAR, TRST

ulica S. Caterina št. 7

Bogata izbira blaga za moške obleke zadnjih novosti za jesensko in zimsko sezono kakor tudi

zaloga izgotovljenih oblek „Al-l' Industria Inglese“.

Zaloga srajc, ovratnikov, zapestnikov, ovratnic, kakor tudi oblek za dečke.

Postrežba točna.

Cene zmerne.

JOSIP STRUCKEL

Trst, vogal ul. Nuova-S. Caterina

Nov prihod volnenega blaga za moške, in ženske, zefir, batist in perljiva svila za jošice. — Svilenina in okraski zadnje novosti, velik izbor izgotovljenega perila in na metre, spodnje srajce moderci. Vezanine in drobnarije, preproge, zavese, trliži po izjemno nizkih cenah.

MALI OGLASI

se računajo po 4 stot. besedo. Mastno ti-kane besede se računajo enkrat več. — Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink.

Služkinja za par ur popoldne se išče. Naslov Pendice di Scorcola šte. 331, II. nadstropje, desno.

Odda se takoj meblirana soba. Ulica Saradavia v Rojšanu (nasproti cerkve šte. 30).

Proda se mlekarina - ljudska kuhinja na lepem prostoru; voda in plin v prodajalni. Naslov: Via Moli - a vento 70, Žiberna.

Odda se takoj postelja. Ulica San Francesco 68, I. n., vrata 15.

Rdor da kaj na dobro okusno domačo kuhinjo, ta zahaja v GOSTILNO BONVECHIATTI, ul. Carlo Ghega šte. 17. Ekspozitno Budjeviško pivov.

Naznanilo! Imamo za prodati belo grozdje, črni refosk od 5 do 100 kvintalov po K 28 z vozino in Trst. Naslov pove Inzeratni oddelek Edinosti.

Veliko skladišče klobukov

dežnikov, bele in pisane srajce, izlask. platna žepnih robcev, modrih nogovic itd.

K. Cvenkel Trst Corso 28

Cene zmerne. — Postrežba točna. Narodna trgovina.

NOVO SKLADIŠČE

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

OSTRIPKOV

ŠTOKOVA

knjigarna in papirnica

se uljudno priporoča.

Trst, ulica Molin piccolo št. 19

(tik kavarne Nuova York)

M. Aite nasledniki

Trst, ulica Nuova 36—38.

Priporočata cenjenim odjemalcem svoji veliki zalogi vsakovrstnega manufakturnega blaga za poletno sezono po najnižjih cenah, da se ni bati največje konkurence. — Se priporočata kot Slovenca

O. Milič, F. Sušmelj.

Posojila

daje na osebnih kredit in na zastave proti plačilu po dogovoru.

Uradne ure: vsak dan od 9 do 12 dopoldne in od 3 do 5 popoldne.

Priporočata male hranilne škrinjice, ki so posebno primerne za družine.

